EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 14. 4. 2014
COM(2014) 224 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Správa o uplatňovaní Charty základných práv EÚ v roku 2013

{SWD(2014) 141 final}
{SWD(2014) 142 final}

1. ÚVOD

Charta základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) je určená v prvom rade inštitúciám EÚ. Dopĺňa národné systémy a nenahrádza ich. Členské štáty sa riadia vlastnými ústavnými systémami a základnými právami, ktoré sú v nich stanovené. Členské štáty musia Chartu zohľadňovať len vtedy, ak sa ich vnútroštátnymi opatreniami vykonáva zákon EÚ, ako je stanovené v článku 51 Charty.

V tejto správe sa zdôrazňuje úloha Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo vykonávaní Charty, najmä pokiaľ ide o najnovší vývoj jeho judikatúry v oblasti uplatniteľnosti Charty v členských štátoch.

Táto správa je venovaná aj tomu, ako inštitúcie EÚ dodržiavajú a propagujú základné práva, pod kontrolou Súdneho dvora, vo všetkých svojich iniciatívach, vrátane vývoja novej legislatívy a politík, ako aj opatrení presadzovania práva.

V tejto správe sa napokon pozornosť upriamuje na význam Európskeho dohovoru o ľudských právach (ďalej len „EDĽP“) a pokrok dosiahnutý v súvislosti s pristúpením EÚ k tomuto nástroju.

Podrobné informácie o uplatňovaní Charty, opisujúce konkrétne problémy, s ktorými sa jednotlivci stretávajú, sa nachádzajú v pracovnom dokumente útvarov Komisie, pripojenom k tejto správe (príloha 1). Pokrok vo vykonávaní Stratégie rovnosti žien a mužov 2010 – 2015 je opísaný v samostatnej prílohe (príloha 2).

2. UPLATNITEĽNOSŤ CHARTY NA ČLENSKÉ ŠTÁTY

Vnútroštátni sudcovia si čoraz väčšmi uvedomujú vplyv Charty a obracajú sa na Súdny dvor[1] so žiadosťou o rady v súvislosti s jej uplatňovaním a výkladom v rámci prejudiciálneho konania[2].

Na to, aby Súdny dvor určil, či situácia patrí do rozsahu Charty, ako je definované v jej článku 51, preskúma najmä to, či sú príslušné vnútroštátne právne predpisy určené na vykonanie ustanovenia právnych predpisov EÚ, preskúma charakter právnych predpisov a to, či sa nimi sledujú iné ciele ako tie, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy EÚ a ďalej aj to, či existujú osobitné pravidlá právnych predpisov EÚ v danej veci, alebo také pravidlá, ktoré danú vec môžu ovplyvniť[3].

Tri nedávne veci sú dobrými príkladmi situácií, keď Súdny dvor dospel k rozhodnutiu, že členské štáty **nevykonávajú právne predpisy EÚ**, a preto sa v daných veciach Charta neuplatňuje.

V prvom prípade, *Pringle*[4], Súdny dvor rozhodol, že keď členské štáty vytvorili stály mechanizmus na riešenie krízy pre krajiny eurozóny, nevykonávali právne predpisy EÚ. Zmluvy neudeľujú Európskej únii osobitnú kompetenciu, pokiaľ ide o vytvorenie takéhoto mechanizmu. Z toho vyplýva, že členské štáty nevykonávali právne predpisy EÚ v zmysle článku 51, a Charta sa tak v tomto prípade neuplatňuje.

---

1 Pokiaľ ide o prehľad návrhov na začatie prejudiciálneho konania, predložených Súdnemu dvoru v roku 2013, ktoré sa týkajú Charty, pozri dodatok II.

2 Pozri článok 267 ZFEÚ.

3 SDEÚ, C-309/96 *Annibaldi* 18.12.1997, §§ 21 až 23, a C-40/11 *Iida*, 8.11.2012, § 79.

4 SDEÚ, C-370/12, *Thomas Pringle*, 27.11.2012.

V druhom prípade, *Fierro a Marmorale*[5], Súdny dvor preskúmal taliansky právny predpis, v ktorom sa vyžaduje, aby sa akt predaja nehnuteľnosti anuloval, ak bola nehnuteľnosť zmenená bez ohľadu na zákony o urbanistickom plánovaní. Takéto automatické anulovanie bráni výkonu vlastníckeho práva (článok 17[6]). Súdny dvor vyhlásil vec za neprípustnú, pretože medzi vnútroštátnymi zákonmi v oblasti urbanistického plánovania a právnymi predpismi EÚ neexistuje spojenie.

V treťom prípade, *Cholakova*[7], Súdny dvor preskúmal situáciu, v ktorej bulharská polícia zatkla pani Cholakovú preto, že sa počas policajnej kontroly odmietla preukázať občianskym preukazom. Súdny dvor rozhodol, že keďže pani Cholakova neprejavila úmysel opustiť územie Bulharska, vec bola výlučne vnútroštátneho charakteru. Súdny dvor rozhodol, že nie je kompetentný zaoberať sa vecou a vec vyhlásil za neprípustnú.

V súčasnosti existujú tri situácie, v ktorých je **jasné, že sa Charta uplatní**.

„Vykonávanie právnych predpisov EÚ“ sa v prvom rade vzťahuje na **legislatívnu činnosť a súdne a administratívne postupy** členského štátu **pri plnení povinností podľa právnych predpisov EÚ**. Je tomu tak napríklad vtedy, keď členské štáty zabezpečujú efektívnu súdnu ochranu na zaručenie práv, ktoré jednotlivcom vyplývajú z právnych predpisov EÚ, čo sú povinné vykonať podľa článku 19 ods. 1 ZFEÚ. Smernica o voľnom pohybe[8] povoľuje členským štátom obmedziť voľný pohyb občanov EÚ na základe verejnej politiky, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia. Súdny dvor vo veci *ZZ* rozhodol, že dôvod takéhoto odmietnutia sa musí sprístupniť príslušnej osobe.[9] V tomto prípade dôvody rozhodnutia zamietnuť vstup do Spojeného kráľovstva neboli sprístupnené z dôvodov národnej bezpečnosti. Súdny dvor potvrdil, že osoba má právo byť informovaná o dôvode rozhodnutia zamietnuť jej vstup, keďže na základe ochrany národnej bezpečnosti nie je možné odoprieť právo na spravodlivé vypočutie, v dôsledku čoho sa právo na nápravu stáva neúčinným (článok 47).

Po druhé, Súdny dvor konštatoval, že Charta sa uplatňuje, **keď orgán členského štátu využije voľné uváženie, ktoré mu je dané na základe právnych predpisov EÚ**. Vo veci *Kaveh Puid*[10] Súdny dvor potvrdil svoju ustálenú judikatúru[11] a rozhodol, že členský štát nesmie presunúť žiadateľa o azyl do členského štátu, ktorý bol pôvodne identifikovaný ako zodpovedný štát, ak existujú podstatné dôvody veriť, že žiadateľ by čelil skutočnému riziku neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v rozpore s článkom 4 Charty.

Nakoniec, vnútroštátne opatrenia súvisiace s vyplácaním finančných prostriedkov EÚ v rámci zdieľaného hospodárenia môžu predstavovať vykonávanie právnych predpisov EÚ. Vo veci *Blanka Soukupová*[12] Súdny dvor rozhodol, že pri vykonávaní nariadenia Rady č. 1257/1999 o podpore rozvoja vidieka z Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu sa od členských štátov vyžaduje, aby dodržiavali zásady rovnakého zaobchádzania a nediskriminácie, ktoré

---

5 SDEÚ, C-106/13, *Francesco Fierro a Fabiana Marmorale/Edoardo Ronchi a Cosimo Scocozza*, 30.5.2013.

6 Nasledujúce články uvedené v zátvorkách sú články Charty.

7 SDEÚ, C-14/13, *Gena Ivanova Cholakova*, 6.6.2013.

8 Smernica 2004/38/ES, Ú. v. EÚ 2004 L 158, s. 77.

9 SDEÚ, C-300/11 *ZZ/Secretary of State for the Home Department*, 4.6.2013.

10 SDEÚ, C-4/11 *Bundesrepublik Deutschland/Kaveh Puid*, 14.11.2013.

11 SDEÚ, spojené veci C-411/10 a C-493/10, *NS/Secretary of State for the Home Department*, 21.12. 2011.

12 SDEÚ, C-401/11 *Blanka Soukupová*, 11.04.2013.

sú zakotvené v článkoch 20, 21 ods. 1 a článku 23 Charty. Pri poskytovaní podpory na predčasný odchod do dôchodku poľnohospodárom v pokročilejšom veku sa vyžaduje, aby členské štáty zabezpečili rovnaké zaobchádzanie medzi ženami a mužmi a zakázali akúkoľvek diskrimináciu na základe rodovej príslušnosti.

V roku 2013 bol veľmi diskutovaným rozsudkom týkajúcom sa **uplatniteľnosti Charty rozsudok** vo veci ***Åkerberg Fransson***[13]. Tento rozsudok predstavuje významný krok v prebiehajúcom procese objasnenia vykonávania článku 51 Charty.

Súdny dvor bol požiadaný, aby objasnil, či prípady vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré spĺňajú ciele stanovené v právnych predpisoch EÚ, takisto vedú k situáciám, v ktorých sa „vykonávajú" právne predpisy EÚ v zmysle článku 51 Charty. Vec bola predmetom návrhu na prejudiciálne konanie, ktorý na Súdny dvor podal okresný súd vo Švédsku, ktorý si nebol istý, či je proti obvinenému možné začať trestné stíhanie za daňový únik v súvislosti s daňovými priznaniami k DPH, ak mu už bola za ten istý skutok poskytnutia nepravdivých údajov uložená administratívna daňová pokuta. Takéto súdne konanie sa muselo preskúmať v súvislosti so zásadou *ne bis in idem* (zásadou, ktorá hovorí, že osoba by za jeden priestupok nemala byť potrestaná dvakrát), zakotvenou v článku 50 Charty, napriek tomu, že príslušné vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa týchto správnych pokút a trestného stíhania neboli prijaté s cieľom transponovať právne predpisy EÚ.

Súd poukázal na skutočnosť, že podľa právnych predpisov EÚ majú členské štáty povinnosť zaistiť, aby bola splatná DPH vybraná v plnej výške, bojovať proti nezákonným činnostiam poškodzujúcim finančné záujmy EÚ a prijať rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy EÚ, aké prijímajú na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné záujmy.[14]

Vlastné zdroje EÚ zahŕňajú príjmy z uplatňovania jednotnej sadzby na harmonizované vymeriavacie základy DPH určené podľa pravidiel EÚ. Z tohto dôvodu existuje priama väzba medzi výberom príjmov z DPH v súlade s príslušnými právnymi predpismi EÚ a dostupnosťou zodpovedajúcich zdrojov DPH pre rozpočet EÚ. Akákoľvek trhlina vo výbere príjmov z DPH na vnútroštátnej úrovni môže mať potenciálny vplyv na rozpočet EÚ. Súdny dvor rozhodol, že „*[k]eďže teda základné práva zaručené Chartou musia (...) byť dodržané, ak vnútroštátna právna úprava patrí do pôsobnosti práva Únie, nemôžu nastať situácie, ktoré by spadali do pôsobnosti práva Únie a v ktorých by sa neuplatnili uvedené základné práva. Z uplatniteľnosti práva Únie vyplýva uplatniteľnosť základných práv zaručených Chartou*"[15]. Podľa Súdneho dvora boli vnútroštátne právne predpisy v tejto súvislosti navrhnuté tak, že „*ich uplatnením sa má sankcionovať porušenie [] smernice, a teda [] splniť povinnosť spočívajúca v účinnom sankcionovaní konaní poškodzujúcich finančné záujmy Európskej únie, ktorú Zmluva ukladá členským štátom.*"[16]

Pokiaľ ide o výsledok prípadu, Súdny dvor dospel k záveru, že zásada zabránenia dvojnásobnému potrestaniu osoby za jeden priestupok nebráni členskému štátu uložiť za rovnaké skutky kombináciu daňových a trestných postihov, avšak len vtedy, ak daňový postih nie je trestného charakteru.

---

13 SDEÚ, C-617/10, *Åklagaren/Hans Åkerberg Fransson*, 26.2.2013.

14 Tamže, § 26.

15 Tamže, § 21.

16 Tamže, § 28.

3. OPATRENIA NA PODPORU ÚČINNÉHO VYKONÁVANIA CHARTY

Základné práva sa propagujú prostredníctvom všetkých politík EÚ. Tam, kde má EÚ právomoc konať, navrhuje Komisia také právne predpisy EÚ, ktoré zabezpečujú konkrétny účinok práv a zásad zakotvených v Charte. Komisia ďalej vykonáva aktívne opatrenia na propagáciu Charty a presadzuje dodržiavanie právnych predpisov EÚ prostredníctvom konaní vo veci porušenia právnych predpisov, ktoré vedie proti členským štátom.

Dodržiavanie Charty samotnými inštitúciami kontroluje Súdny dvor, ktorý kontroluje súlad aktov EÚ s Chartou.

3.1. Právne predpisy EÚ

Komisia zabezpečuje a dôkladne kontroluje, či všetky **legislatívne návrhy** rešpektujú a propagujú základné práva. Tohto prístupu sa drží počas celého legislatívneho procesu, od samotného návrhu, diskusie o ňom počas rokovaní medzi inštitúciami EÚ, až po jeho konečné prijatie.

3.1.1. Legislatívne návrhy

Na poli trestného práva **Komisia navrhla päť právnych opatrení na ďalšie podporenie programu procesných práv** a posilnenie základu pre európsku politiku v oblasti trestného súdnictva. Tieto opatrenia zahŕňajú tri návrhy smerníc o:

- posilnení určitých aspektov prezumpcie neviny a práva byť prítomný na pojednávaní počas trestnoprávneho konania (články 48 a 47);
- osobitných zárukách pre deti podozrivé alebo obvinené v trestnoprávnom konaní (články 24 a 49);
- predbežnej právnej pomoci pre podozrivých alebo pre osoby obvinené z trestných činov, ktoré boli zbavené slobody a právnej pomoci v rámci konania na základe európskeho zatýkacieho rozkazu (článok 47 ods. 3).

K týmto opatreniam patria aj dve odporúčania, z ktorých sa jedno týka procesnoprávnych záruk pre zraniteľné osoby podozrivé alebo obvinené v trestnoprávnom konaní a druhé práva na právnu pomoc pre podozrivých alebo pre ľudí obvinených z trestného činu počas trestnoprávneho konania (článok 47)[17].

Potreba zabezpečiť, aby boli trestnoprávne opatrenia založené na pevných normách EÚ týkajúcich sa procesných práv a práv obetí v súlade s Chartou, je rozhodujúca pre posilnenie zásady vzájomnej dôvery, na ktorej je postavená justičná spolupráca.

Komisia ďalej zabezpečila účinnú ochranu povinnosti advokáta zachovávať mlčanlivosť v rámci právnych predpisov EÚ v oblasti prania špinavých peňazí. Navrhovanou **smernicou o boji proti praniu špinavých peňazí** z februára 2013 sa ukladá povinnosť oznamovať podozrenia z prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu orgánom v rámci viacerých odborných činností. Vzhľadom na zásadný význam práva na obhajobu (článok 48) sa však v navrhovanej smernici od členských štátov vyžaduje, aby túto povinnosť za určitých okolností neuplatňovali v prípade právnikov, napríklad v súvislosti s informáciami získanými počas zisťovania právneho postavenia klienta.[18]

---

[17] COM(2013) 821, 822 a 824, 27.11.2013, a COM(2013) 8178 a 8179, 27.11.2013.

[18] SDEÚ, C-305/05 *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, 26.6.2007.

Komisia ďalej zabezpečila prostriedok nápravy pre **pracovníkov, ktorí vykonávajú svoje právo na voľný pohyb v Európskej únii**. Tento legislatívny návrh[19] je zameraný, okrem iného, na zavedenie právnej povinnosti členských štátov poskytovať mobilným pracovníkom EÚ primeraný prostriedok nápravy na vnútroštátnej úrovni (článok 47).

V septembri 2013 Komisia navrhla nariadenie o indexoch používaných ako **referenčné hodnoty vo finančných nástrojoch a finančných zmluvách**.[20] Tým sa usilovala podrobiť referenčné hodnoty poskytované trhovými hráčmi vo finančnom sektore jasnejším normám a dozoru. Naplánovala poskytnúť príslušným orgánom právomoci týkajúce sa kontroly a presadzovania, vrátane prístupu k prenosom údajov na požiadanie. Komisia posúdila vplyv návrhu na viaceré práva chránené Chartou: ochranu osobných údajov (článok 8), slobodu prejavu a právo na informácie (článok 11) a na slobodu podnikania (článok 16).

Vo svojom návrhu nariadenia, ktorým sa stanovujú pravidlá dozoru nad vonkajšími morskými hranicami v súvislosti s operačnou spoluprácou koordinovanou agentúrou Frontex[21], prijatom v apríli 2013, Komisia zabezpečila, že akékoľvek opatrenia vykonané počas dozorných operácií koordinovaných agentúrou Frontex musia byť v úplnom súlade so základnými právami a zásadou zákazu vrátenia alebo vyhostenia, z ktorej vyplýva, že žiadny utečenec by nemal byť vrátený do krajiny, v ktorej mu hrozí trest smrti, mučenie alebo iné neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie či trest (článok 19 ods. 2). Pred vystúpením osôb v tretej krajine musia členské štáty zohľadniť všeobecnú situáciu v príslušnej krajine s cieľom uistiť sa, že sa v nej nevykonávajú postupy v rozpore so zásadou zákazu vrátenia alebo vyhostenia, zachytené alebo zachránené osoby sa musia identifikovať a musí sa posúdiť ich osobná situácia.

3.1.2. Medziinštitucionálne rokovania s významnými aspektmi v oblasti základných práv

Rok 2013 bol významným rokom pre právo na ochranu osobných údajov. V súvislosti s odhaleniami v roku 2013, týkajúcimi sa celosvetových programov sledovania, ktoré potenciálne monitorujú komunikáciu všetkých občanov, museli inštitúcie EÚ zabezpečiť pokrok v rámci rokovaní o novom štandarde ochrany údajov.[22] V októbri 2013 výbor Európskeho parlamentu LIBE podporil návrh Komisie.[23] Cieľom reformy je vrátiť jednotlivcom kontrolu nad ich údajmi prostredníctvom aktualizácie ich práv (článok 8). Kľúčovými prvkami sú: výslovný súhlas, právo byť zabudnutý, právo na prenosnosť údajov a právo byť informovaný o porušení ochrany osobných údajov. Prispejú k odstráneniu zväčšujúcej sa medzery medzi občanmi a spoločnosťami, s ktorými zdieľajú svoje údaje, a to dobrovoľne alebo inak.

S cieľom podporiť slobodu podnikania zakotvenú v článku 16 Charty predložila Komisia v roku 2012 návrh na modernizáciu pravidiel týkajúcich sa **cezhraničnej platobnej neschopnosti**.[24] Počas rokovaní, ktoré v roku 2013 skutočne pokročili, sa dôkladne zvážil vplyv tohto návrhu na práva menšinových veriteľov na účinný opravný prostriedok (článok 47) a na vlastnícke právo (článok 17).

---

19 COM(2013) 236 final, 26.4.2013.
20 COM(2013) 641 final, 18.09.2013.
21 COM(2013) 197 final, 12.04.2013.
22 COM(2012) 11 final, 25.01.2012 a COM(2012) 10 final, 25.01.2012.
23 Európsky parlament, dokument č. A7-0403/2013.
24 COM(2012) 744 final, 12.12.2012.

3.1.3. *Vykonávanie Charty prostredníctvom opatrení prijatých zákonodarcom EÚ a Komisiou*

V oblasti procesných práv **bola prijatá smernica o práve na prístup k obhajcovi** a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody[25]. Vďaka tomuto právnemu predpisu, ktorý možno označiť ako míľnik, sa všetkým podozrivým zaručuje právo na obhajcu od najskorších fáz konania po jeho ukončenie (články 47 a 48).

Európsky parlament a Rada prijali prepracované znenie **dublinského nariadenia**[26], ktoré zaručuje právo na účinný prostriedok nápravy žiadateľom, ktorí sa odvolajú proti rozhodnutiu o prenose, čím sa zabezpečuje úplný účinok práva žiadateľa o azyl zostať na území a zníženie rizika „reťazového vrátenia alebo vyhostenia“ (článok 19 ods. 2). Zároveň zahŕňa judikatúru Súdneho dvora, v ktorej sa stanovuje, že žiadateľa o azyl nie je možné poslať do členského štátu, v ktorom existuje vážne riziko porušenia jeho základných práv. V takom prípade musí iný členský štát bezodkladne prevziať zodpovednosť za to, aby neohrozil rýchly prístup žiadateľa o azyl k spravodlivosti.

Európsky parlament a Rada ďalej prijali **smernicu o konaní o azyle**[27] **a smernicu o podmienkach prijímania**[28]. Prvou sa posilňujú záruky zabezpečujúce základné právo na azyl, najmä posilnením práva na prístup ku konaniu o azyle (články 18 a 19), kým druhá obsahuje vylepšené a jasnejšie štandardy na účinnejšie zaručenie základného práva na dôstojnosť, najmä pokiaľ ide o zraniteľných žiadateľov o azyl a ďalej harmonizuje pravidlá týkajúce sa zadržania, keďže sa v nej stanovujú jasné a reštriktívne dôvody, podmienky zadržania a záruky pre zadržaných (články 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24, a 47).

Pokiaľ ide o **práva obetí, nariadením o vzájomnom uznávaní ochranných opatrení v občianskych veciach**[29] sa vytvára jednoduchý a rýchly mechanizmus uznávania ochranných opatrení nariadených v členskom štáte v občianskych veciach. Ľudia chránení takýmito opatreniami (najmä ženy, ktorým bol priznaný zákaz styku pre inú osobu) sa tak môžu uistiť, že takýto zákaz, ktorý získali vo svojej domovskej krajine, bude mať rovnaký štatút všade inde v EÚ.

Európske voľby v roku 2014 budú prvými voľbami, ktoré sa usporiadajú podľa Lisabonskej zmluvy, ktorou sa posilnili právomoci Európskeho parlamentu. Vo svojom odporúčaní z marca 2013[30] Komisia vyzvala politické strany, aby podporili kandidáta na predsedu Európskej komisie v najbližších európskych voľbách a aby zverejnili ich príslušnosť k európskej politickej strane. Cieľom tohto odporúčania je podporiť právo voliť, zakotvené v článku 39 Charty, prostredníctvom informovania voličov o problémoch, o ktoré ide v týchto voľbách, podnecovania celoeurópskej diskusie a v konečnom dôsledku zvýšenia účasti voličov.

3.2. Opatrenia na propagáciu základných práv

Veľké spoločnosti v celej EÚ stále riadia prevažne muži. S cieľom dosiahnuť rovné zastúpenie žien a mužov v podnikových správnych radách v súlade s článkom 23 Charty Komisia minulý rok predložila návrh smernice na zlepšenie rodovej

---

25 Smernica 2013/48/EÚ, Ú. v. EÚ L 294.
26 Nariadenie 604/2013, Ú. v. EÚ L 180, s. 31.
27 Smernica 2013/32/EÚ, Ú. v. EÚ L 180.
28 Smernica 2013/33/EÚ, Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013, s. 96.
29 Nariadenie 606/2013, Ú. v. EÚ L 181.
30 Odporúčanie 2013/142/EÚ, Ú. v. EÚ L 79, s. 29.

vyváženosti medzi nevýkonnými riadiacimi pracovníkmi spoločností kótovaných na burze[31]. Európsky parlament schválil svoje uznesenie o navrhovanej smernici[32] v prvom čítaní v novembri 2013, čím potvrdil široký konsenzus, pokiaľ ide o zvýšenie zastúpenia žien v podnikových radách a veľkou mierou podporil prístup Komisie k náprave súčasnej nerovnováhy.

Ďalšou oblasťou, v ktorej Európska únia pokračuje v posilňovaní ochrany práv rovnosti a podpore prijímania pozitívnych opatrení, je oblasť **integrácie Rómov**. V roku 2013 sa podarilo dosiahnuť významný pokrok v rámci prístupu celej EÚ k riešeniu vylúčenia Rómov. Odporúčanie Rady[33] bolo jednomyseľne prijaté v decembri 2013. Členské štáty sa zaviazali k zlepšeniu hospodárskej a sociálnej integrácie Rómskych komunít. Počas celého procesu boli samotní Rómovia zapojení do diskusií na najvyšších úrovniach rozhodovacieho procesu.

3.3. Kroky presadzovania práva EÚ

Komisia splnila svoju úlohu strážkyne zmlúv a vykonala kroky, ktorými zabezpečila, aby členské štáty presadzovali právne predpisy EÚ, ktorými sa zaručuje konkrétna účinnosť Charty.

Po analýze vnútroštátnej implementácie **vízového kódexu**[34], pokiaľ ide o právo odvolať sa proti zamietnutiu/anulovaniu/zrušeniu víz, Komisia nastolila niekoľko otázok týkajúcich sa zlučiteľnosti vnútroštátnych právnych predpisov s ustanoveniami vízového kódexu a Charty. Dospela k záveru, že právo na účinný prostriedok nápravy, zakotvené v článku 47 Charty, vyžaduje, aby odvolanie proti zamietnutiu, anulovaniu alebo zrušeniu víz zahŕňalo prístup k súdnemu orgánu, ako k jedinej alebo poslednej inštancii odvolania. Komisia viacerým členským štátom poslala formálne výzvy.

V roku 2012[35] Súdny dvor rozhodol, že náhle, radikálne zníženie dôchodkového veku sudcov, prokurátorov a notárov v Maďarsku nebolo v súlade so smernicou 2000/78, ktorá zaručuje úplné dodržiavanie zásady nediskriminácie, uznanej v článku 21 Charty, v oblasti zamestnanosti. V nadväznosti na plodný dialóg s Komisiou Maďarsko v marci 2013 prijalo zákon, ktorý poskytuje riešenia všetkých nastolených problémov a ktorým sa správne a úplne vykonáva rozsudok Súdneho dvora.

Napokon, pokiaľ ide o **ochranu údajov,** Komisia sledovala, ako Rakúsko vykonávalo rozsudok Súdneho dvora z roku 2012[36], ktorý sa týkal nedostatočnej nezávislosti dozorného orgánu na ochranu osobných údajov. Rakúsko zmenilo svoje právne predpisy v oblasti ochrany údajov a zabezpečilo, aby člen orgánu, ktorý riadi jeho každodennú prevádzku, podliehal iba dohľadu svojho predsedu a aby tento orgán už nebol súčasťou úradu spolkového kancelára, ale aby mal svoj vlastný rozpočet a vlastných zamestnancov.

3.4. Kontrola inštitúcií EÚ Súdnym dvorom

Dodržiavanie Charty inštitúciami EÚ kontroluje Súdny dvor, ktorý vydal niekoľko rozsudkov s cieľom zabezpečiť, aby inštitúcie EÚ konali v súlade s Chartou. Tieto rozsudky sa týkali aj toho, v akej miere sú právne predpisy a rozhodnutia EÚ adresované jednotlivcom v súlade s Chartou.

---

31 COM(2012) 614 final, 14.11.2012.
32 Európsky parlament, dokument č. A7-0340/2013.
33 Odporúčanie Rady o účinných opatreniach na integráciu Rómov v členských štátoch, 9.12.2013.
34 Nariadenie 810/2009, Ú. v. EÚ L 243.
35 SDEÚ, C-286/12, *Komisia/Maďarsko*, 6.11.2012.
36 SDEÚ, C-614/10 *Komisia/Rakúsko*, 16.10.2012.

EÚ môže ukladať sankcie alebo reštriktívne opatrenia, ktoré môžu mať vplyv na základné práva osoby, ktorej sa týkajú. V rozsudku k odvolaciemu konaniu vo veci *Kadi II*[37] Súdny dvor vysvetlil určité procesné práva osôb podozrivých zo spojenia s terorizmom, vrátane práva na dobrú správu vecí verejných, práva na účinný prostriedok nápravy a práva na spravodlivý proces (články 41 a 47). Súdny dvor **zaručil ochranu základných práv a slobôd a zároveň uznal naliehavú potrebu bojovať proti medzinárodnému terorizmu**. Komisia zmrazila aktíva pána Kadiho v rámci vykonania rozhodnutia Sankčného výboru OSN, ako súčasti rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN. Súdny dvor uviedol, že keďže Komisia nepredložila žiadne informácie ani dôkazy, ktoré by potvrdili obvinenia, podľa ktorých bol pán Kadi zapojený do činností spojených s medzinárodným terorizmom (pričom tieto obvinenia dôrazne odmietol), tieto obvinenia neopodstatňovali prijatie reštriktívnych opatrení proti nemu na úrovni EÚ.

Inštitúcie EÚ vo viacerých prípadoch, nezávisle od existencie rezolúcií Bezpečnostnej rady OSN, prijali rozhodnutia a nariadenia o zmrazení finančných prostriedkov osôb a subjektov, ktoré inštitúcie EÚ identifikovali ako osoby alebo subjekty zapojené do šírenia jadrových zbraní. Niektoré z týchto osôb a subjektov podali žalobu na Súdny dvor s požiadavkou anulovať tieto rozhodnutia. Všeobecný súd sériou rozsudkov[38] anuloval opatrenia inštitúcií EÚ proti viacerým žalobcom. Dospel k záveru, že inštitúcie EÚ nepredložili dostatok dôkazov, ktoré by opodstatnili vykonané opatrenia a že v určitých prípadoch inštitúcie EÚ porušili povinnosť poskytnúť dôvody a sprístupniť dôkazy.

Vo veci *Besselink*[39] Všeobecný súd uplatnil **právo na prístup k dokumentom,** zakotvené v článku 42 Charty a sčasti anuloval rozhodnutie Rady o zamietnutí prístupu k dokumentu týkajúceho sa pristúpenia EÚ k EDĽP. Súdny dvor rozhodol, že Rada sa dopustila chyby pri posúdení, keď odmietla prístup k jednej zo smerníc na rokovania, ktorú prijala. Pozícia uvedená v tomto dokumente už bola oznámená rokujúcim stranám. Z tohto dôvodu sprístupnenie nemohlo ohroziť atmosféru dôvernosti medzi rokujúcimi stranami.

Tieto rozhodnutia boli určené jednotlivcom, no Súdny dvor kontroluje aj legislatívne akty EÚ adresované členským štátom.

Súdny dvor preskúmal **zlučiteľnosť rámcového rozhodnutia o európskom zatýkacom rozkaze**[40] **s článkami 47 a 48 Charty**. Súdny dvor dostal otázku, či členský štát mohol podmieniť odovzdanie osoby usvedčenej v neprítomnosti umožnením revízie usvedčenia vo vydávajúcom členskom štáte s cieľom zabrániť prípadným nepriaznivým účinkom na právo na spravodlivý proces a na práva na obhajobu, zaručené ústavou členského štátu, ktorý príslušnú osobu odovzdáva[41]. Súdny dvor rozhodol, že rámcové rozhodnutie o európskom zatýkacom rozkaze bolo úplne zlučiteľné s Chartou. Podmienenie odovzdania osoby podmienkou, ktorá nie je

---

37 SDEÚ, C-584/10 P *Komisia a iní/Kadi* (Kadi II), vec odvolania proti T-85/09 *Kadi/Komisii* (Kadi I), 18.7.2013.

38 Všeobecný súd, spojené veci T-35/10 a T-7/11 *Bank Melli Iran*; vec T-493/10 *Persia International Bank plc*; spojené veci T-4/11 a T-5/11 *Export Development Bank of Iran*; T-12/11 *Iran Insurance Company*; T-13/11 *Post Bank Iran*; T-24/11 *Bank Refah Kargaran*; T-434/11 *Europäisch-Iranische Handelsbank AG*; spojené veci T-42/12 a T-181/12 *Naser Bateni*; T-57/12 *Good Luck Shipping* a vec T-110/12 *Iranian Offshore Engineering & Construction Co./Rada,* 6.9.2013.

39 Všeobecný súd, T-331/11 *Besselink/Rada*, 12.9.2013.

40 Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV zmenené rámcovým rozhodnutím 2009/299/SVV, Ú. v. EÚ 2009 L 81, s. 24.

41 SDEÚ, C-399/11 *Stefano Melloni/Ministerio fiscal*, 26.2.2013.

stanovená v rámcovom rozhodnutí, by bolo proti zásadám vzájomnej dôvery a uznania, ktoré má toto rozhodnutie podporovať a spochybnilo by jeho efektívnosť.

4. ÚLOHA EDĽP

Samotná skutočnosť, že sa Charta uplatňuje len vtedy, ak členské štáty vykonávajú právne predpisy EÚ, neznamená, že v ochrane základných práv existuje medzera. Jednotlivci majú možnosť využiť vnútroštátne opravné prostriedky a po ich vyčerpaní môžu podať žiadosť na Európsky súd pre ľudské práva, v súlade s EDĽP, ktorého zmluvnou stranou sú všetky členské štáty EÚ.

Lisabonskou zmluvou sa EÚ uložila povinnosť pristúpiť k EDĽP. V apríli 2013 sa dokončil návrh dohody o pristúpení EÚ k EDĽP, čo je míľnikom prístupového procesu. Ďalším krokom bolo, že Komisia požiadala Súdny dvor o vydanie stanoviska k návrhu dohody.

5. ZÁVER

V roku 2013 sa Súdny dvor zaoberal veľkým množstvom prípadov týkajúcich sa uplatniteľnosti Charty na vnútroštátnej úrovni. Táto skutočnosť zvýrazňuje rastúcu interakciu Charty s vnútroštátnymi právnymi systémami. V tejto súvislosti rozsudok vo veci *Åkerberg Fransson* zohráva významnú úlohu v ďalšom definovaní uplatňovania Charty v členských štátoch vnútroštátnymi sudcami, aj keď judikatúra sa v tomto ohľade stále vyvíja a je pravdepodobné, že sa bude neustále spresňovať.

Vnútroštátni sudcovia sú kľúčovými aktérmi v zabezpečení konkrétneho účinku práv a slobôd zakotvených v Charte, pretože priamo zabezpečujú, aby jednotlivci mohli získať úplné odškodnenie v prípadoch, keď neboli dodržané základné práva v rámci pôsobnosti práva EÚ.

Inštitúcie EÚ vynaložili značné úsilie, aby zabezpečili konzistentné uplatňovanie ustanovení Charty, odkedy je právne záväzná ako primárne právo EÚ. Prípadný vplyv na základné práva je potrebné starostlivo zvážiť v priebehu legislatívneho procesu, a to najmä vo fáze vypracovania konečných kompromisných riešení. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebný silný medziinštitucionálny záväzok.

Na Súdnom dvore je možné napadnúť aj právne akty EÚ za akékoľvek porušenie základných práv. Súdny dvor kontroluje aj členské štáty, ale iba vtedy, keď vykonávajú právne predpisy EÚ. Mimo tejto oblasti členské štáty uplatňujú svoje vlastné vnútroštátne systémy základných práv. Je to jasná a zámerná voľba členských štátov pri navrhovaní Charty a Zmluvy.

Inštitúcie EÚ musia ísť ďalej, ako len dodržiavať právne požiadavky vyplývajúce z Charty. Musia pokračovať v plnení politickej úlohy spočívajúcej v podpore kultúry základných práv pre všetkých rovnako, občanov, hospodárske subjekty aj verejné orgány. Fakt, že Komisia od širokej verejnosti dostala vyše 3 000 listov, ktoré sa týkajú dodržiavania základných práv, naznačuje, že jednotlivci si uvedomujú svoje práva a dožadujú sa ich dodržiavania. Komisia ich v tomto úsilí podporuje.